

Slovenskim juristom!

Tedaj, ko smo se odločili izdajati slovensk praven list, imeli smo zavest, da se nam bodo napravljale zapreke od vseh strani, in da nam bode hoditi trnjevo pot brez sence in hladila! V tej zavesti se nismo prevarali, če tudi moramo obstati, da se je oglasilo toliko naročnikov, da bi list prav lahko izhajal, če bi užival vsaj nekoliko tiste duševne podpore, katero smo pri mladih, in za narodno star vnetih juristih pričakovati opravičeni bili. Ali videti je, da se pri nas mlade moči obrabijo takoj, ko so prišle v dotiko s praktičnim življenjem. Tisto navdušenje, katero je kipelo po univerzi, spremeni se v komoditeto, tako da živimo, kakor list na vodi, ki ga valovi po svojej volji premikavajo sem in tja. Mi nečemo nikogar obdolževati, ali istina je pa vender, da se gospodje, ki so časih mogočno kričali po slovenskem pravnem listu, ter svoje sodelovanje s svetim rotnjem obljubovali, niti mej naročniki, niti mej sodelavci „Slovenskega Pravnika“ ne nahajajo! To so brez dvombe žalostne razmere, in kdor je vnet za napredek slovenskega naroda na pravnem polji, morajo se mu povesiti perutnice, če bi imel še toliko potrpežljivosti v sebi.

Človek je slabotna stvar, in slovenski jurist v tem oziru ne napravlja nikake izjeme! Juristerija je suhotno in nepoetično opravilo, in le prerada izsesa iz tistih nesrečnikov, kateri morajo pri njej kruha iskati, vse sveto navdušenje, ter jim časih položi na oči težko svojo roko, da ne vidijo, kar vidi vsak človek. Vsaj mi Slovenci smo navajeni, da naši odlični juristi, ki se od jednem tudi prištevajo našim odličnim narodnjakom, hladnokrvno ignorirajo slovenščino pri svojem poslovanji, in da najodločnejši narodnjaki mej našimi odvetniki in beležniki le preradi iz svojih pisaren izpuščajo kalno vodo nemških vlog in nemških pisem, ter tako v praksi sami zapirajo pot slovenskemu uradovanju, za katero bi v teoriji, to je mej prijatelji pri pivskeji mizi, srčno svojo kri radi prelili!

Odkritosrčna beseda ne škoduje nikjer, in zategadelj menimo, da se nam tudi na tem mestu ne bode v zló jemala, ker mi nečemo nikogar žaliti, pač pa želimo, da bi se mej našimi juristi led tajati pričel, da bi se mej njimi prikazalo nekoliko več fanatizma za slovensko besedo, kakor smo ga opazovali do sedaj. Ker le tedaj je mogoče, da se priborimo počasi do slovenskega uradovanja pri

naših sodnijah in uradnijah, če bodo vsi slovenski juristi tudi dejansko pri svojej praksi pazili na to, da se ne zapiše po nepotrebnem ni jedna — nemška beseda!

„Slovenski Pravnik“ poklical se je v življenje z namenom, da imajo slovenski juristi svoj organ, v katerem bi merili svoje moči, v katerem bi v slovenskej besedi razpravljali juridične tvarine. Naš jezik razvil se je že toliko, da se slovensko lahko obravnava v najtežavnejšem pravnem problemu, in ni je rabsodbe, ki bi se ne dala izraziti pravilno in razumljivo tudi v našem jeziku!

Slovensk praven list ima kulturni svoj pomen, in njega potreba se tajiti ne da! To vse sprevidili so najbolje politični naši nasprotniki, ki so takoj, ko se je izdajanje našega lista objavilo, zakričali, ter na ta list izlivali žolčne svoje zabavljice, če tudi smo mi pri vseh bogovih prisegali, da se v politiko ne bodemo mešali, in da ne bodemo dražili duhov, ki so po Slovenskem vsled nemške prepotence uže tako preobilo razburjeni.

Nehoté se spominamo te le podobe. Pripoveduje se, da se po razbeljenih peščinah afrikanske Sahare vijo dolge vrste bogatih karavan, prenašuje sadove bogatega Sudana proti severu do berbereskega morja. Ladija v puščavi, velbljod, ta večni trpin, prenaša blago in ljudi na svojem hrbtišči, gineč pod solnca neizmerno pekočino in koprneč po hladnem studenci, ki se tako malokrat nahaja v polpozabljenj oazi. Časih se pripeti, da živinče, ker nema ni vode ni hrane, sredi golega pečevja omaga. Neusmiljeni gonjači ga tirajo z udarci toliko časa naprej, dokler mu ne ošibé noge, in je videti, da mora žival v kratkem poginiti. Tedaj še le razloževore raz ubogo stvar, pa jih nalože na zdravega velbljoda, ter odrinejo s karavano dalje, pustivši na mestu onemoglo živinče, ki z lačnim želodcem in v silnej žeji pričakuje gotovi pogin. Na jasnem obnebji se hipoma prikažejo črne pege, ki krožijo po zraku, ter se konečno bliskoma spuste na umirajočega velbljoda, ter mu trgajo meso z živega telesa. Puščavski jastrebi so to z vedno lačnimi svojimi želodci! Ko pa se napravi mrak, prilezejo iz pečin tisti pozrešni šakali in planejo po mrhovini, ter se maste ž njo mej divjim kruljenjem. In kadar se prebudi zorni dan, tedaj je ostal od mrtvega velbljoda samo koščeni koš, vse drugo sta požrla jastreb in šakal!

Taki in jednaki žalostni prizori nam se usiljujejo v dušo, če spuščamo svoje poglede po razburjenih rajdah tako zvanih političnih svojih nasprotnikov. Mi ne tajimo, da so v njihovej sredi tudi poštenjaki, ki imajo najboljše namene, ki so resni in vsega osebnega češčenja vredni možje. Ali velika večina jih je samo surovih fanatikov, ki hočejo vse slovensko križati samo zategadelj, ker je slovensko. Mi moramo kakor na truda polnej poti skozi puščavo karavano slovenske narodnosti tirati proti boljšej prihodnosti; oni pa kakor politični šakali letajo krog nas, lajajo na nas, ter s fanatično lakoto pričakujejo, kje da bode poginila zopet kaka slovenska ideja, da jo oglodajo do kosti. In v istini, kadar se nam pokonča kaj blagotvornega, tedaj se ti politični naši šakali v nas zakadé, rijejo kakor hijene po grobovih naših upov, in trgajo s strupenimi zobmi ostanke mrtvih naših namer.

Kako so zopet kričali sedaj, ko smo po časopisih naznanili, da bode moral „Slovenski Pravniki“ ponehati, če se ne bodo bolj oživeli slovenski juristi. Kako so se razradostili, ter zaničljivo zatezali neslane svoje obraze, češ, da slovenski narod nema toliko moči v sebi, da bi mogel vzdržavati jurističen svoj organ. In vendar je jurističen list stvar, ki nema niti s politiko, niti z nemškim liberalizmom prav ničesar opraviti. Najnedolžnejši list je to, in nemščina, če že ima kaj prihodnosti na Slovenskem, ni zavoljo slovenskega pravniškega lista v nikakej nevarnosti, kar vsak pameten človek takoj razvidi.

Vsakemu hladnomislečemu mora se tako početje naših političnih nasprotnikov gnjusiti, ker je dokaz golega, povsem nemotiviranega sovraštva do slovenskega naroda, kateremu ti poštenjaki vse slabo in vse hudo želé. Ko bi se mi po tem receptu ravnali, potem ne vzamemo nikake nemške knjige v roko več, potem ne zahajamo v nikako nemško gledališče več, (katero uže tako peša od leta do leta in je kakor bolnik, ki sredi svojih ljubljanskih Nemcev ne more zatisniti oči k večnemu počitku, ki pa vendar od večne praznote hira in umira), potem ne kupujemo pri nikakem Nemci več, potem sovražimo z jedno besedo vse nemško, samo zategadelj, ker je nemško.

Ali mi ne ravnamo tako, ker smo ravno spodobnejši kot ta čeda nemških naših puritancev, ki z zobmi škripaje gleda na vsako zeleno travico, katerej daje osoda rasti na naši slovenskejši

livadi. Nehvaležno je bojevanje s takimi nasprotniki, nehvaležno, kakor vsak boj proti slepemu, nelogičnemu in pri vsem tem vendar silno ošabnemu fanatizmu!

No pa mi s takimi nasprotniki tudi nečemo polemizovati, saj oni tako ali tako nemajo pojma o tem, kar imenujemo mi ljubezen do slovenske domovine, ki nas navdaja pri naših početjih, ki pa nas bode brez dvombe konečno privedla tudi na jurističnem polji do premage! Nekaj pa moramo vendar še omeniti. Vsakdo vé, da so nekje v Ljubljani, če se na motimo pri navdušenem nemškem advokatu, spravljene šibre nekdanje nemške juristične kranjske družbe. Ti ostanki počivajo v prašnjem grobu, in žive duše ni, ki bi se spomnila, izbaditi tega mrliča iz rakve, ter ga poklicati v novo življenje na slavo nemškemu imenu! Ali naši gospodje nemški nasprotniki so že taki, da zapazijo smet v naših očeh, bruna v lastnem očesu pa ne zapazijo, če bi jim človek nakresal tudi tisoče električnih žarkov!

Uredništvo „Slovenskega Pravnika“ si je bilo popolnoma v zavesti, da ne bode moglo izdajati dovršenega lista, in da bode zategadelj moralo poslušati očitavanja in pritožbe, katere tudi v istini izostale niso. Takoj prve mesece so se oglašali dobri svetovi, in dež korešpondenčnih listnic se je ulival na nas, češ, čemu da ne uredujemo svojega lista tako, kakor se na primeru ureduje „Ljubljanski Zvon,“ itd.? Pri tem se je čisto preziralo, da je uredovanje lepoznanškega lista veliko lažje delo, kot pa uredovanje našega lista. Tam se obdeluje polje, na katerem so že delovali izvrstni predniki, tu pa se mora še le ledina kopati, ter opravljati prvo in najtežavnejše delo! Tam se je oglasilo sodelavcev, da je vse mrgolelo, tu pa smo ostali skoraj sami, tako da nas tlači težko breme k tlom, in to toliko bolj, ker ima uredništvo izvrševati še druga, osobna opravila.

Ker smo spregovorili že nekaj odkritosrčnih besed, naj nam je dovoljeno, da spregovorimo še jedno tako besedo. Gotova resnica je, da so nam naši jezikoslovci k narodnemu razvitku prav mnogo koristili; ocedili so zrna od plev, ter nam odkrili marsikatero stezo do krasnejše govorice. Jezikoslovje je koristna veda, in kdor je učen jezikoslovec lahko postane velik dobrotnik svojemu narodu. Mi s ponosom poudarjamo, da ima tudi slovenski rod nekaj tacih dobrotnikov, katerih imena so znana, in katerih slava bode velika

še pri unikih naših unukov! Prikrivati pa si ne smemo, da ima stvar svojo senčnato stran. Mi tu ne očitamo učenim našim jezikoslovcem, da piše morda vsak svoje osobne oblike, ki jih letos v zvezde kuje, a drugo leto pa vrže za plot, kakor se vrže ubit lonec mej koprive; mi svojim učenjakom ne očitamo ničesar, če tudi menimo, da se jezik ne da kar tako v hipu prestaviti iz bakrenega veka v zlati in tudi ne v srebrni svoj vek! Jezik se razvija kakor rastlina, katera gotovo pogine, če jo hoče strastni vrtnar k hitrejši rasti pripraviti s tem, da jo s silo vleče iz zemlje. Mi torej učenim svojim jezikoslovcem ne očitamo ničesar, pač pa je istina, da so oni zanesli mej nas bolezen, katero bi mi najraje jezikoslovno mrzlico imenovali.

Vsled te bolezni hoče pri nas že vsak jezikoslovec biti, in vsak, ki je morda nekoliko staroslovenskih drobtin si prisvojil, vsedé se le prerad na jezikoslovnega konja, ter iz višine vsipa svoje bliskove na novoslovenske knjige, ter cepi besede in črke, češ da je to germanska a ne slovenska pisava, in da se ta in ta oblika s staro slovenščino opravičiti ne da. Mi imamo ponižno svoje mnenje, da se je nam ozirati bolj na novo slovenščino, in da je nepotrebno klicati iz grobov stare oblike, katere sedanjemu rodu razumljive niso. Mi imamo svoje ponižno mnenje, da je jezik važna stvar, a da je končno vendar le samo posoda, v katerej se jed na mizo prinaša. Pri zlatej praznej posodi pa lahko gladu umrjem, kar se mi tedaj pripetiti ne more, če sedim pred ilnato, pa vendar polno skledo! Z jedno besedo, v literarnem svojem delovanju dospeli smo že do istega nevarnega mesta, kjer se mrtvi obliki priklada več pomena, kot pa živemu obsegu, kjer se posoda več ceni, kot jed — v njej! Mi smo ponižnega mnenja, da nekateri naši gospodje jezikoslovci pišejo jezik, ki se bode pisal mej nami morda čez sto let, ki je pa sedaj še kakor drevo, ki prične v poznej jeseni, ali že celo v zimi cvetove poganjati, o katerih se ve, da nikdar sadu prinesli ne bodo, ker jih bode ravno pokončal zimski mraz.

Sedaj že živimo v časih, v katerih je človeku nevarno prijeti za pero, ker si je lahko v zavesti, da bodo jezikoslovni naši rojaki kakor sršeni po medenej hruški padli po njegovemu spisu, ter mu na podlagi staroslovenščine in drugih narečij pokazovali, da to, kar je spisal, slovensko ni. — Ali mi smo s svojim Preširnom

jednacega mnenja, da nam je namreč stvar brez posebnega pomena, naj se li piše kaša tako ali tako, pač pa gledamo na to, je li dobro zabljena ali ne. Mi ne vprašamo mnogo, smemo li pisati ni, nij ali ne, pač pa se vedno povprašujemo, bode li nas slovensko ljudstvo umelo ali ne, če mu ponudimo svoj spis. Mi smo trdno prepričani, da nas bode umél vsak Slovenec, če pišemo „svet“; a prepričani smo tudi, da nas bode skoraj vsakdo debelo gledal, če pišemo „sovet“. Zategadelj odločili smo se za „svet“ in ne za „sovet“ ter ne povprašujemo, so si li stari Slovenci dajali sovete ali svete! Tak je naš princip! In naj se nam tudi očita, da nismo kompetentni o stvari soditi; predružačiti se vender ne damo, ter se ravnamo po naravnej svojej jezikoslovnej filozofiji.

Mi smo takoj, ko se je bilo sklenilo izdavanje „Slovenskega Pravnika“, pri uredništvu tega lista delali na to, da se je list pisal v priprostem a ne v umetnem jeziku. Sodnijski odloki so že taki, da so temno zaviti, in da jih je časih človeku težavno razmotati, če je tudi učen jurist. Prva potreba jurističnega organa je jasnost, in mi obstanemo brez vsakega kesanja, da se čestokrat nismo ogibali germanizmom, če je to ravno spisa jasnost zahtevala. Konečno se vsak slovensk stavek da tudi z nemškimi besedami povedati, tako, da je konečno vsak stavek, ki je slovensko zapisan, germanizem. Tudi v tem oziru menimo mi v svojej ponižnosti, da so naši jezikoslovci prekoračili naravne meje, in da nam premnogokrat očitajo germanizme, katerih staroslovenščina ne pozna, katere bi pa bila brez dvombe tudi spoznala, da je imela toliko opraviti z nemškimi brati, kakor mi. —

Sedaj, ko se naš jezik izganja iz sodnij in uradov, in ko se nam pri vsakej priložnosti očita, da pišemo jezik, katerega slovensko ljudstvo ne ume, bilo bi gotovo nepremišljeno in čisto neprevidno, ako bi tudi pri sodnijskih spisih tako vestno pazili na čistost jezika, in ako bi se vsakega germanizma ali vsake oblike, katera se v staroslovenščini opravičiti ne da, ogibali. Če bodemo kedaj dospeli do tistih pravičnih časov, ko se bode smelo slovensko pisati tudi pri sodnijah in uradih, morala se bode posnemati nemščina, prepisavati se bodo morali nemški formularji, in germanizmov in drugih nemških hib bode deževalo na vseh straneh! Stvar je z jedno besedo taka, da se slovensko uradovanje brez germanizmov pričeti ne da, če nečemo dospeti do nenaravne razmere, da bode

namreč očiščena naša slovenščina našim sodnijskim strankam ravno tako nerazumljiva, kakor je sedaj nemščina.

Očitalo se nam bode: potem je pa boljše, da se potisnete v kot, da vržete puško v žito, ali pa da pišete nemško, mesto, da nas pitate s tako zmesjo, kakor je jezik v vaših jurističnih spisih in vlogah.

Pri nas se je vsled razširjenga slovničarstva zahteva, da naj bi povsod pisali klasično slovenščino. Pretiranost je to, katera rada postane izvir znanemu pesimizmu, ki pri vsakej priložnosti naglaša, da sedaj nikdo slovenskega pisati ne umé, da bi bilo naj bolje, če bi se raje pri nas vse nemško pisalo in sploh, da bi bilo koristno, če se mej nami opusti vsako literarno delovanje. Ta pesimizem je bolezen, katera se pa časih nahaja pri odličnih naših glavah. Vsaj mi smo poznali moža, ki je bil mej prvimi našimi učenjaki nekdanj, ki pa je vzlic svoje učenosti dvomil nad prihodnostjo slovenskega naroda, ter čestokrat cinično in mej navdušeno mladino poudarjal, da smo Slovenci kakor prèpelica, katerej sta od dolzega pota onemagali perutnici, da je sredi puščave padla na razbeljeni pesek gotovej smrti v žrelo. Ta pesimizem je bolezen, ki tare bolnika, ki pa jemlje tudi vsakemu, ki ima s takim bolnikom opraviti, ljubezen do dela.

Kdor nam torej očita, da je naš jezik v sodnijskih vlogah in spisih premalo čist, in poln germanizmov, tako da bi bolje bilo, če ostanemo pri starej nemščini, temu najprej odgovarjamo, da nima niti pojma o pomenu slovenskega uradovanja pri slovenskih uradih. Nemotivirano je, s slovničarskim vatlom meriti jezik uradnega poslovanje, ker pravica in oziroma prisojevanje in razsojevanje pravice sega v praktično življenje, tako da nima niti s poezijo niti z jezika klasiciteto prav ničesar opraviti. Dela najboljših rimskih juristov pisana so bila tedaj, ko je latinščini že davno bil pretekkel zlati vek, in ko se je pri rimskih sodiščih govoril jezik, kakor ga za časov divnega Avgusta ni pisal niti najumazanejši postopač, ki je brez dela lenaril po rimskem tlaku. Ali istina je pa tudi, da dela teh rimskih juristov ne zgube prav čisto nič na svojej slavi in svojej notranjej nedosegljivej vrednosti, da si so pisana v jeziku, ki je s Horacijevimi odami morda v tistej razmeri, kakor patra Marka slovenščina s krasno prozo gospoda Levstika.

Lepoznanje in v prvej vrsti poezija obstati ne more brez krasnega, čistega jezika; juristična veda pa ne išče svojega napredka v krasoti jezikovej, temveč samo v sebi, to je v notranjeji svojej vrednosti, ne pa v zunanjej ornamentiki; poslopju je jednaka, katero nij kakor zračna domišljija vitko in tanko sozidano sredi krasnih vrtov, katero je temveč, kakor trdnjava ob meji zloženo iz velikanskih štirivogelnih kamnov, namenjeno mej stoletji kljubovati ljutim viharjem!

Tedaj, ko je stari Rim poganjal naj lepše cvetove na pesniškem polji, ležala je jurisprudenca njegova še v plenicah, ter je svoj najsijajnejši razvitek dosegla v časih, v katerih je leposlovna literatura rimska tičala na razvalinah prejšnje slave, v časih, v katerih pomehkužen Rimec ni umel več jezika Salustovega, ne Vergilijevega!

Opravičena je torej naša trditev, da napredek jurisprudence od čistote jezika odvisen ni, in opravičeno mnenje, da se juristični slovenski spisi lahko mej svet pošiljajo, ne da so pisani v klasičnej prozi.

Dejali smo že, da morajo juristični spisi kolikor mogoče jasni biti, če hočejo doseči svoj namen. Ker pa je pri nas slovenščina pred uradnijami tujka, in ker se je na jurisprudencnem polji v domačem jeziku le malo še delalo, moral se bode pisati vsak praven slovensk list, in vsak slovensk sodnijsk odlok v priprostem jeziku, da ga bode umelo ljudstvo. O koristi slovenskega uradovanja govoriti, bilo bi nepotrebno. Gotova istina pa je, da nam nemški gospodje tega uradovanja toliko časa privolili ne bodo, dokler slovenski narod ne bode kakor z jednim glasom terjal, da se mu morajo v slovenščini podajati razzsodbe in druga sodnijska in uradna pisma, ki s svojim pomenom segajo globoko v praktično življenje. O tej potrebi pa ljudstvo sedaj v obče še prepričano ni, ker še davno ni bilo pritirano do zavesti, da se vse sodnijske in uradne stvari čisto tako in še bolje lahko povejo v slovenskem jeziku, kakor v nemščini. Nekdaj, ko smo imeli na Dunaji še liberalno vlado, in ko se pri sodnijah ni tako strogo ravnalo s slovenščino, kakor se ravna sedaj, tiskali so se slovenski formularji, kateri se sedaj ne tiskajo več. Tedaj se je storila napaka v tem, da so se ti formularji napravili v visoki-učenej slo-

venščini, katero je človek čestokrat umèl le takrat, če si je vso stvar preložil na nemščino. Priprosto ljudstvo je dobivalo potem slovenske odloke, a ž njimi ravno tako ni vedelo kaj početi, kakor prej z nemškimi ne. Naši nemški nasprotniki pa so takoj vodo na svoj mlin napeljali, ter mogočno kričali, da slovensko ljudstvo ne ume slovenskih odlokov. Ko bi se bilo v istih srečnih časih pazilo na to, da so se tiskali slovenski formularji v priprostem in lahko umljivem jeziku, ko bi se v teh formularjih ne bili tako vestno ogibali germanizmov, potem bi naše priprosto ljudstvo veliko bolj se zavedalo krvave potrebe slovenskega uradovanja, kakor se je zavé sedaj!

Zategadelj smo mi vedno živeli v prepričanji, da se pri jurističnem našem delovanju ne sme preveč naglašati pomen čistega jezika; zategadelj je uredništvo „Slovenskega Pravnika“ vedno molčalo, če so purifikatorični očitavci povpraševali, čemu da se gledé jezika naš list ne ureduje tako, kakor se na primeru ureduje „Ljubljanski Zvon“ itd.

Pri tem se mi lahko sklicujemo tudi na druge slovanske rodove, pri katerih so razmere glede uradnega jezika mnogo bolje, kot mej nami. Mi tu nečemo govoriti o Čehih, katerih sodnijski jezik ni čist, kakor zlato, pač pa opozorujemo na brate Hrvate, pri katerih se uradni jezik kratko nikar ne odlikuje s čistoto. V hrvaških sodnijskih odlokih se nahaja premnogo po germanizmih dišečih oblik, ali vender se nikdo ne spodtika na tem, ker mej našimi sosedi živi ravno zavest, da je tudi najslabše uradovanje v domačem jeziku boljše, kot uradovanje v najčistejšem tujem jeziku!

Mnogokrat se nam je tudi očitalo, da se ne branimo tujih besed, ki se nahajajo mej juristično našo terminologijo. Prejeli smo obilo navdušenih dopisnic, v katerih se nam je svetovalo, da naj čez mejo poženemo izraze, kakor eksekucija, mobiljar, apelacija, revizija, itd. Povedalo se je nam, da bi se za take izraze prav lahko dobilo nadomestilo, če že ne pri slovenščini, pa vsaj pri sorodnih slovanskih narečjih. Tuje krpe so nam imenovali te izraze, ter nam na srce pokladali, da se naj jih ogiblujemo kakor strupenih rastlin.

Tudi v tem oziru imamo mi ponižno svoje mnenje, ter trdimo, da bi ne bilo koristno, če bi v juridičnej svojej terminologiji zatrli vse tuje izraze.

Najtežavnejše delo je, če se hoče skovati terminologija slovenska na tem ali onem polji. Nove pripravne izraze stesati je nehvaležno opravilo, zategadelj je pametno, da se prihranijo izrazi, katere je moderni čas podedoval po latinščini, in kateri so povsod v navadi.

Ravno s tisto pravico, kakor rabijo se taki izrazi mej Nemci, rabijo se se lahko tudi mej nami, in prepričani smo, da vsled tega ne bode slovenskega jezika vrednost nič manjša, kakor bi bila tedaj, če nadomestimo latinske te tujke z izrazi, pri drugih slovanskih narodih izposojenimi.

Pomisliti je tudi dobro, da so ti tuji izrazi deloma že mej prostim narodom ukoreninjeni, in da bi tudi tu nastala zmešnjava, če jih nadomestimo z drugimi. To vse je jasno, kakor je tudi jasno, da imamo mi Slovenci nekako nenaravno strast, čistiti svoj jezik, ter zavreči vsako besedico, o katerej se je v tem ali onem učenem delu pisalo, da ni slovanska in ne slovenska. Bati se je, da nam konečno ne bode ostalo ničesar na mizi, in da nam bode pri tem čistenji in jezika pranja vse voda odnesla, tako da ne bode ni plev ni zrna.

Mi smo se v tem spisu podali na jezikoslovno polje in spregovorili smo nekaj besed, ki marsikomu ne bodo všeč. Naglašati moramo še jednokrat, da pri tem nismo imeli namena žaliti kogà. Ali ker smo prepričani, da nam jezikoslovno puritanstvo, ki je sedaj pri nas doma, pri jurističnem literarnem delovanju napravi največjo škodo in da je to delovanje sploh nemogoče, če se s staroslovensko slovnico preganjajo povsod in pri vsakej priložnosti jurisprudenci, literarni delavci naši, morali smo povzdigniti svoj glas dobrej stvari v korist.

Skrajni čas je že, da se mej nami zatré zarod tistih malih epigonov, ki slovničarijo mej nami, ki nam kujejo vse mogoče in nemogoče besede, ki nam pisarijo dolge razprave o tem ali onem narečji, iz te ali one pozabljene slovenske doline, in ki nam smešijo preljubo materinščino z oblikami, katere nam trgajo ušesa, ali pa so tako okorne, da nam vzdigujejo drob v telesu, z jedno besedo, zarad tistih jezikoslovnih epigonov, ki slovničarijo in za svojimi uzori lazijo, ne da bi imeli potrebnih vednostij, ne da bi bili stareslovenščine in drugih slovanskih jezikov učeni. Kar je

dovoljeno orjaku Levstiku, dovoljeno ni vsakemu ponižnemu dopisatelju celovškega „Kresa“. To je stvar, o katerej nečemo dalje govoriti, ki je pa vender tako jasna, kakor žarki svitlega solnca.

Upamo, da je s tem vsaj nekoliko opravičeno dosedanje ravnanje našega uredništva! Da bi svet ne menil, da se obtožbam, katere so se javno izrekle proti „Slovenskemu Pravniku“ ne da ničesar odgovoriti, morali smo uredništvo braniti, ter odkriti, da je imelo najboljše namene, najboljšo voljo.

V prvej številki svojega lista izreklo je uredništvo svoj program, svoje želje, svoje upanje. Preverjeno je bilo že tačas, da bode delo težavno, ali prepričano je tudi bilo, da ga bodo slovenski juristi krepko podpirali.

Samo ob sebi je razumno, da pri takem početji ni iskal nikdo dobička in da se je v prvej vrsti samo za duševno podporo prosilo. Ali izvršil se je čudež, — materijalno je list tako dobro podprt, da bi prav lahko izhajal v prihodnje; pač pa nima duševne podpore, ki mu je potrebna, kakor dež razsušenej zemlji!

Redakcija se trudi, kar je le mogoče; dolgo pa sama ne bode več mogla nositi bremena, ki si ga je iz golega domoljubja naložila.

S „Slovenskim Pravnikom“ vstvariti se je hotelo slovenskim juristom nekako središče; uredništvo je pri tem dobro vedelo, da ne bode v stanu precej v življenje spraviti kaj dovršenega, imelo je temveč samo namen, pričeti delo, katero naj bi s pomočjo rodoljubnih prijateljev s časom dospelo do boljših uspehov. Zrno se je izročilo zemlji in se upalo, da bode s pomočjo prijateljsko pognalo v steblo.

Upi uredništva izpolnili se niso! Prijateljska pripomoč bila je nezatna. Ali tudi za to je uredništvo prav hvaležno vrlim svojim sodelavcem; vender pa se ž njo list vzdržati ne more. Osobe listove redakcije preobložene so tudi z drugim delom, in ne morejo listu toliko časa žrtovati, kolikor bi ga morali, če naj list sami pišejo.

Sedanja redakcija sklenila je tedaj list izdajati samo do konca tega leta, vender pa se pričakuje, da se bodo dvignile druge moči, katere bodo slovenskemu razvitku toli potreben list vzdržavale tudi po preteku tega leta.

Naj končamo s člankom, ki ga je prinesel „Slovenski Narod“ o tej stvari v 157. svojej letošnji številki:

Razvoju pravnega življenja mej nami bila bi vpeljava slovenskega poslovanja pri naših sodnijah neizrečeno koristna. Pravna zavest mej prostim narodom bi se okrepila in pomnožila, kar je jasno, če tudi ne našim nemškim sodnikom, ki so nam pritekli v deželo po nemškem žlebu takozvane „stare šole“. S temi gospodi bil bi brezuspešen vsak prepir, in mi se ž njimi tudi prepirati nečemo. Saj vemo, da je nekdanji reprezentant te „stare šole“ samosvetno potrkal na svoje prsi ter dejal: „Ein jedes slovenische Blatt sollte man schon desshalb confisciren, weil es slovenisch ist!“

S tako logiko in s tako pravno zavestjo se mi boriti nečemo. Pri tem se tolažimo, da ti gospodje večno živeli ne bodo, in da bodo jedenkrat vendar tudi na njihovo mesto nastopili mladi in bolj „moderni“ nasledniki.

Nekdanji je bila pri nas navada, da se je vselej in pri vsakej priložnosti kadilo mladini, ki se je imenovala up prihodnji, kar sedajnosti ni bilo mogoče. Tudi na naše mlade juriste smo se opirali že od nekdanji, ter jim napravljali napitnice, češ, da bodo oni gladili pot slovenščini v pravnem življenji, ter se trudili z materinim svojim jezikom tudi na pravnem polji. Mnogo mladih močij razpršenih je po deželah slovenskih, ter so pridni, vestni in inteligentni sodniki. Narodu so pravični, v svesti so si tudi svojega slovenskega rojstva. Kadar so razpisane volitve, tedaj se ne skrivajo po krtovih luknjah, tedaj tudi javno in odločno kažejo narodno svoje mišljenje, kar je se vé prva a vendar lahka dolžnost vsakega olikanega Slovenca. Ali čas je, da se javno izreče, da ima slovenski narod pravico pri mladih svojih juristih terjati, da tudi v svojej stroki storé kaj za narodni napredek, da niso narodnjaki samo v teoriji, temveč tudi v praksi, to je v jurističnej praksi. Obstati moramo, da v tem oziru zadovoljni nismo, in da ne opazujemo tiste delavnosti, ki je izvir pravega narodnega navdušenja!

Naši mladi gospodje juristi razkropljeni so okrog po slovenskih pokrajinah, tičé v sodnijskih svojih sobah, uradujejo po starih nemških formularjih, ter si z zapisniki, tabelami, ekstrakti in z drugo tako šaro polagoma izsuše sveto tisto navdušenje, katero

so nam kazali po univerzah in dijaških družbah. Na vsakem polji imamo svoje pisatelje, samo na pravnem polji nimamo niti jedne glave, ki bi se mogla s tako zavestjo ozirati po pismenej svojej delavnosti, kakor se sme na svojo pismeno delavnost mej nami ozirati marsikak pisatelj v družih strokah. To je žalostno, ali istina je vendar!

S „Slovenskim Pravnikom“ hotela se je dati priložnost, slovenskim juristom, da si merijo svoje moči v lastnem organu, kakor ga imajo pravniki v vsakem olikanem narodu. Ali takoj prve mesece se je pokazalo, da bode imel ta list na celej slovenskej zemlji samo dva sodelavca, in da bode moral urednik sam nositi celo breme, ter se na vse načine truditi, da se za vsak list nabere potrebna tvarina. In tako se je tudi zgodilo in že sedaj se lahko vidi, da bode moral list zopet ponehati, a ne zavoljo pomanjkanja denarne podpore, pač pa zavoljo popolnega pomanjkanja duševne podpore. —

Mi nečemo govoriti o listu. Naj je tak ali tak, naj je premalo purifikatoričen ali ne, to pa je gola resnica, da mora mej našimi juristi nekaj gmilega biti, ker nimajo v sebi toliko moralične moči, da bi si vzdrževali lasten svoj list, kakor je to navada pri družih olikanih in tudi maloštevilnih narodih. Ker je naš princip, da smo vselej in povsod odkritosrčni, in ker menimo, da je prav in koristno, če se ne prikrivajo rane na lastnem telesu, spregovorili smo na kratko o delikatnej tej stvari. Žaliti nismo hoteli nobenega; slovenski juristi, ki so objektivni in pravični, pa bodo sami pripoznali, da je v tem spisu, če ne mnogo, pa vsaj nekaj resnice.

Dr. I. T.

Raznosti.

(Odlikovanje.) Profesorju kanoničnega prava na dunajskem vseučilišči g. dr. Josipu vitezu Zhishmanu podeljen je brezplačno naslov in značaj dvornega svetnika. — Deželne sodnije svetniku pri okrožnej sodnji v Rudolfovem, g. Ivanu Logarju, podeljen je bil povodom upokojenja brezplačno naslov in značaj nadsodniškega svetnika.

(Premeščenje in imenovanje.) Avskultant g. Rajko Polják imenovan je sodnijskim pristavom pri okrožnej sodnji v Rudolfovem. — Avskultant g. Josip Hauffen je imenovan sodnijskim pristavom v Črnomlji. —